

تاریخ نشر: دی ماه ۱۳۹۸
گردآوری: حجت الاسلام مجید گودرزی
ویراستار: حجت الاسلام مسلم منفرد
دبیر علمی: حجت الاسلام مجید گودرزی
طراحی جلد و صفحه بندی: محمود اشتری

مجلس شورای اسلامی ایران - آرم منسوب

کد پستی: ۳۷۱۳۱۱۴۹۶۴۸
آدرس الکترونیک: mafam121@chmail.ir
شماره سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۷۲۲۷۰۰۲۸۵۸
تلفن: ۰۲۵- ۳۲۹۲۸۹۷۰

آئین اتحاد

گزیده‌ای از بیانات امام خامنه‌ای دام‌طاهره

درباره وحدت و اتحاد اسلامی

مجمع فعالان فرق، ادیان، اقوام و مذاهب

معاونت راهبردی

زمستان ۹۸

فهرست مطالب

مقدمه.....	۵
۱. اهمیت وحدت.....	۶
۲. تعریف وحدت.....	۷
۳. مراتب وحدت.....	۱۰
۴. ثمرات وحدت.....	۱۲
۵. موانع وحدت.....	۱۴
۶. عوامل تفرقه‌ساز.....	۱۶
۷. آثار تفرقه.....	۱۸
۸. راهکارهای تحقق وحدت.....	۱۹
۹. وظایف.....	۲۴

مقدمه

منظومه فکری و هندسه آرای امام خامنه‌ای دامنه‌ای تعیین کننده مسیر انقلاب و تضمین کننده تدوام این مسیر است و توجه به آن آینده‌ای مطلوب و در غیر این صورت آینده‌ای مبهم و تاریک را رقم خواهد زد. البته تعیین نوع نگاه و نظر امام المسلمین باید نظامند و روشمند باشد چرا که در صورت برخورد گزینشی با این متون دچار اشتباه و برداشت غلط خواهیم شد. پس لازم و ضروریست منظومه فکری و هندسه آرای ایشان را در موضوعاتی که به آن‌ها می‌پردازیم بدانیم تا بتوانیم تصمیمی درست و به هنگام بر اساس آن بگیریم.

مجموعه حاضر بیانات امام خامنه‌ای دامنه‌ای درباره وحدت است که مجموع آن‌ها نوع نگاه ایشان را به مسأله وحدت نشان می‌دهد و لازم است نخبگان، مسئولین و سیاستمداران به این بیانات توجه و هرگونه تصمیم و عمل درباره این موضوع را با هندسه و منظومه فکری ایشان تطبیق دهند.

دبیر مجمع فعالان فرق، ادیان، اقوام و مذاهب (مفام)

۱. اهمیت وحدت

● ضرورت وحدت

امروز دنیای اسلام بیش از همیشه، به اتحاد و یکدلی و تمسک به قرآن نیازمند است. از سوئی، ظرفیت‌های جهان اسلام برای توسعه و عزت و اقتدار، امروز بیش از گذشته آشکار شده و بازیابی مجد و عظمت امت اسلامی، امروز در سراسر جهان اسلام، انگیزه و خواست جوانان و فرزندانگانه شده است. شعارهای منافقانه‌ی مستکبران، رنگ باخته و نیات پلید آنان برای امت اسلامی، بتدریج آشکار شده است.^۱

● پیوند شیعه؛ سنی

از ده‌ها کشور در راه‌پیمایی اربعین شرکت می‌کنند و میهمان مردم عراق می‌شوند، سعی کنیم در این راه‌پیمایی پیوندهای مستحکم بین برادران مسلمان را بیشتر کنیم؛ پیوند بین عراقی و غیر عراقی، پیوند بین شیعه و سنی، پیوند بین عرب و فارس و ترک و کرد؛ این پیوندها مایه‌ی سعادت است، این پیوندها آیت رحمت پروردگار است. دشمن سعی در تفرقه دارد که نتوانسته است و به حول و قوه‌ی الهی نخواهد توانست.^۲

به نظر ما مهم‌ترین آمادگی امروز [برای مواجهه‌ی با دشمن] عبارت است از اتحاد بین مسلمین.^۳

مسأله‌ی وحدت، امروز در رأس مسائل اسلامی است.^۴

امروز اتحاد اسلامی، برادری اسلامی، همبستگی اسلامی، یکی از لازم‌ترین و واجب‌ترین وظایف همه‌ی جوامع اسلامی است و بایستی همه به این وظیفه ملتزم باشیم.^۵

۱. پیام به کنگره عظیم حج. ۱۳۸۳/۱۰/۲۹

۲. بیانات در دیدار جمعی از موكب‌داران عراقی. ۱۳۹۸/۶/۲۷

۳. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۵/۹/۲۷

۴. در دیدار با مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی. ۱۳۹۳/۱۰/۱۹

۵. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به‌مناسبت عید غدیر. ۱۳۹۳/۷/۲۱

۲. تعریف وحدت

● وحدت، یکی از اصول اسلامی

یکی از اصول اسلام، وحدت و اخوت اسلامی است ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾. نقاط مشترک را هم باید چسبید.^۱

● تعریف وحدت به اثبات مذاهب و ایجاد روابط حسنه

در ابتدا باید معلوم کنیم که مقصود ما از وحدت مسلمانان چیست؟ آیا مقصود این است که مسلمانان از مذهب خود دست بردارند و به مذهب دیگری اعتقاد پیدا کنند و عمل نمایند؟ نه مقصود این نیست.^۲

اتحاد مسلمین به معنای انصراف مسلمین و فرق گوناگون از عقاید خاص کلامی و فقهی خودشان نیست.^۳

امروز مسلمانان وحدت اسلامی را جدی بگیرند وحدت اسلامی هم معنایش معلوم است. مقصود این نیست که مذاهب، در یک مذهب حل شوند. بعضی کسان برای این که اتخاذ مسلمین را تحصیل نمایند. مذاهب نفی می کنند نفی مذاهب، مشکلی را حل نمی کند؛ اثبات مذاهب، مشکلات را حل می کند. همین مذاهبی که هستند، هر کدام در منطقه‌ی کار خودشان، امور معمولی خودشان را انجام می دهند؛ اما روابطشان را با یکدیگر حسنه کنند.^۴

مراد ما از وحدت دنیای اسلام، عدم تنازع است: «ولا تنازعوا فتفشلوا». تنازع نباشد، اختلاف نباشد.^۵

● وحدت یعنی؛ تکیه بر نقاط مشترک

وحدت به معنای تکیه‌ی بر مشترکات است. ما مشترکات زیادی داریم؛

۱. در دیدار با رهبران گروه‌های جهادی در افغانستان و جمعی از مسئولان وزارت خارجه. ۱۳۶۹/۸/۲۹
۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت هفته وحدت. ۱۳۶۸/۷/۱۹
۳. بیانات در دیدار میهمانان شرکت کننده در کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۶۸/۷/۲۴
۴. بیانات در دیدار با میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی در سالروز میلاد پیامبر. ۱۳۷۶/۵/۱
۵. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در همایش کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۸۵/۵/۳۰

میان مسلمانان، مشترکات بیش از موارد اختلافی است. روی مشترکات باید تکیه کنند.^۱

● وحدت یعنی؛ احساس برادری متقابل

وحدت یعنی همین که پیروان این دو مذهب با هم برادر باشند و احساس برادری کنند؛ نه این که شیعه، سنی و سنی، شیعه بشود. نه، مراد از وحدت این نیست؛ بلکه وحدت به معنای احساس برادری است و همین که هر طرفی احساس کند که دیگری هم مسلمان است و حق اسلامی او را بر گردن خود احساس کند و متقابلاً او هم به همین ترتیب عمل نماید.^۲

● وحدت یعنی؛ عدم توجه به وسوسه دشمن

مسأله این نیست که شیعه یا سنی عقاید یکدیگر را قبول کنند. نه، هر کسی عقیده خودش را دارد. هر کسی تابع استدلال است و به هر عقیده‌ای برسد، درست است. مسأله این است که اصحاب عقاید مختلف، بایستی به وسوسه دشمن گوش نکنند. به جان هم نیافتند، با هم دشمنی نکنند و نسبت به هم کارشکنی نکنند.^۳

● وحدت یعنی؛ همکاری برای مقابله با دشمن مشترک

اتحاد مسلمین به دو معناست که باید تامین بشود. اول این که فرق گوناگون اسلامی (فرق شیعه و فرق سنی) - که هر کدام فرق مختلف کلامی و فقهی دارند - حقیقتاً در مقابله با دشمنان اسلام، همدلی و همدستی و همکاری و همفکری کنند. دوم این که فرق گوناگون مسلمین سعی کنند خودشان را به یکدیگر نزدیک کنند و تفاهم ایجاد نمایند.^۴

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۲/۱۰/۲۹.

۲. دیدار گروهی از روحانیون و ائمه جمعه و استایدهای حوزه‌های علمیه اهل سنت. ۱۳۶۸/۱۰/۵.

۳. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هم‌اندیشی علمای اهل تسنن و تشیع. ۱۳۸۵/۱۰/۲۵.

۴. بیانات در دیدار مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۶۸/۷/۲۴.

دعوت جمهوری اسلامی این است که مشترکات میان مذاهب اسلامی برجسته شود و دیوارهای ساخته‌ی دست دشمنان اسلام و عنادها و کینه‌ورزی‌ها برداشته شود.^۱

● وحدت یعنی؛ اشداء علی الکفار و رحماء بینهم

عید فطر، عید امت اسلام است؛ و باید به فکر اتحاد امت اسلام بود. ما نصیحت می‌کنیم این کشورهایی را، این دولت‌هایی را که فراموش می‌کنند قرآن از آن‌ها چه خواسته است، یادشان می‌رود. همین آیاتی که تلاوت کردند: ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾، اینها «اشداء علی المؤمنین رحماء مع الکفار» هستند؛ عکس؛ اینها مسلمانند؟ هر جایی که یک روز سیاست‌های انگلیس، و امروز آمریکا در کشورهای اسلامی وارد شد، پا گذاشت، از این فتنه‌انگیزی‌ها به وجود آمد.^۲

● وحدت یعنی؛ عقب راندن دشمن

اینها نیست جز این که قدرت‌های بزرگ فهمیده‌اند آن چیزی که آنان را عقب زده است، اسلام و وحدت مسلمین و برادری بین همه امت اسلامی است. از این جهت شروع کرده‌اند اختلاف ایجاد کنند. شماها بحمدالله خودتان بیدار هستید و ملت را در آنجا بیدار کنید و به همه آن‌ها سفارش کنید که ما با هم برادر بوده و هستیم و خواهیم بود. مصلحت ما، مصلحت شماست. ما همه باید اسلام و قرآن را حفظ کنیم. شما به آنان بگوئید که هرگونه اختلاف به ضرر اسلام و به نفع دشمن، به نفع آمریکا و شوروی است. من از همه توقع دارم به حرف مفسدین گوش نکنند و هر کس که ایجاد اختلاف کند، بدانید که از خارج الهام گرفته است و مقصودش از بین بردن اسلام است تا باز مثل سابق شود که

۱. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی. ۱۳۸۷/۱/۱

۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی. ۱۳۹۸/۳/۱۵

در تحت سلطه اجانب باشیم، از خدای تبارک و تعالی سلامت و سعادت همه آقایان را خواهانم. موفق و مؤید باشید.^۱

● وحدت یعنی؛ اصلی از اصول اسلامی، نه تاکتیک

البته نباید به وحدت به چشم تاکتیک نگاه کرد؛ وحدت یک اصل اسلامی است: «واعتصموا بحبل الله جميعاً». یعنی اعتصام به حبل الله، جمعاً و مجتمعاً لازم است. اعتصام به حبل الله، به صورت تک تک ممکن نمی شود: «ولاتفرقوا» من از قدیم این اعتقاد و تفکر [وحدت اسلامی] را داشتم و دارم و آن را یک مسأله استراتژیک می دانم. یک مسأله تاکتیکی و مصلحتی هم نیست که حالا بگویم مصلحت ما ایجاب می کند که با مسلمین غیر شیعه ارتباط داشته باشیم... ما با این انگیزه صحیح مسأله وحدت مسلمین را در جمهوری اسلامی یک مسأله اساسی قرار داده ایم.^۲

۱۰

۳. مراتب وحدت

الف. عدم تعرض

هر کس دارای هر مذهبی است به عقاید و ارزش های خود احترام می گذارد. اما این احترام گذاشتن نباید با اهانت به ارزش های جمعیت دیگری همراه شود که در اعتقادات با آن ها موارد اختلافی دارند. ما متفقاً به یک اسلام، به یک کعبه، به یک پیغمبر، به یک نماز، به یک حج، به یک جهاد و به یک شریعت معتقدیم و عمل می کنیم. موارد

اهانت به
مقدسات
یکدیگر

۱. صحیفه نور، جلد ۱۴، صفحه ۲۴۷، ۱۳۶۰/۳/۹

۲. بیانات در دیدار اعضای ستاد برگزاری کنفرانس جهانی اهل بیت (علیهم السلام) ۱۳۶۹/۱/۲۶

اختلاف به مراتب کمتر از موارد وحدت و اتفاق نظر است.^۱

البته وحدت مراتبی دارد؛ اتحاد دنیای اسلام مراتبی دارد؛ پایین‌ترین مرتبه‌اش این است که جوامع اسلامی، کشورهای اسلامی، دولت‌های اسلامی، اقوام اسلامی، مذاهب اسلامی، علیه هم دست به تعرض نزنند، با هم معارضه نکنند، به یکدیگر ضربه نزنند؛ این قدم اول است.^۲

عدم تعرض
دولت‌های اسلامی
علیه یکدیگر

پایین‌ترین این مراتب چه بود؟ این بود که کشورهای اسلامی به یکدیگر تعرض نکنند و در مقابل دشمن مشترک در کنار هم قرار بگیرند؛ اگر همین را امروز ما رعایت می‌کردیم، این همه مصیبت در دنیای اسلام وجود نداشت.^۳

ب. مقابله با دشمن مشترک

البته بالاتر از این، این است که دنیای اسلام علاوه بر این که به یکدیگر ضربه نمی‌زنند، در مقابل دشمن مشترک هم دست به دست هم بدهند، اتحاد واقعی و کافی داشته باشند، از یکدیگر دفاع کنند. این هم یک قدم بالاتر است.^۴

ج. هم‌افزایی کشورهای اسلامی

از این بالاتر هم این است که کشورهای اسلامی، ملت‌های اسلامی هم‌افزایی کنند. کشورهای اسلامی از لحاظ علمی، از لحاظ ثروت، از

۱. بیانات در دیدار مردم زاهدان. ۱۳۸۱/۲/۲

۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۸/۸/۲۴

۳. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۸/۸/۲۴

۴. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۸/۸/۲۴

لحاظ امنیت، از لحاظ قدرت سیاسی در یک سطح نیستند، می‌توانند به یکدیگر کمک کنند، هم‌افزایی کنند، آن‌هایی که بالاترند در هر بخشی، دست آن کسانی را که پایین‌تر هستند بگیرند؛ این هم یک مرحله‌ای از وحدت است.^۱

د. اتحاد برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی

مرحله‌ی بالاتر هم این است که همه‌ی دنیای اسلام متحد بشوند در جهت رسیدن به تمدن نوین اسلامی. این چیزی است که جمهوری اسلامی هدف غایی قرار داده: رسیدن به تمدن اسلامی، منتها تمدن متناسب با این زمان، تمدن نوین اسلام. اینها مراتب وحدت است.^۲

۴. ثمرات وحدت

● تحقق تمدن نوین اسلامی

اگر ظرفیت‌های کشورهای اسلامی - ظرفیت عراق، ظرفیت ایران، ظرفیت کشورهای دیگر منطقه‌ی غرب آسیا و شمال آفریقا - بر روی هم مجتمع بشود، اگر این ظرفیت‌ها به هم برسند، این دست‌ها در هم گره بخورند، آن وقت امت اسلامی نشان خواهد داد که عزت الهی یعنی چه؛ تمدن عظیم اسلامی را به جوامع عالم نشان خواهند داد؛ باید هدف ما این باشد.^۳

● عزت اسلام و مسلمین

این که امام بزرگوار توانست اسلام را عزیز کند، به برکت ایجاد احساس وحدت در بین مسلمین بود. مسلمان در اقصی نقاط عالم، به نام امام حرکت می‌کرد. فکر نمی‌کرد که «مذهب من چیست؟» «من سنی‌ام، او شیعه

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۸/۸/۲۴

۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۸/۸/۲۴

۳. بیانات در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی. ۱۳۹۸/۶/۲۷

است.» «او سنی است، من شیعه‌ام.» این حالت برای دشمن، حالت مضرّی است. دشمن می‌خواهد این را بشکند.^۱

● نصرت الهی

ملت‌های مسلمان بدانند که اگر با هم باشند، دست خدا با آنهاست و دست خدا مقتدرتر از هر پدیده‌ی قدرتمند در عالم وجود است.^۲

● اعلاّی کلمه اسلام

امروز، اتحاد مسلمین و صفای دل برادران مسلمان با یکدیگر، شرط اصلی اعلاّی کلمه‌ی اسلام است.^۳

● جلوگیری از سلطه استعمارگران

سیاستمداران استعمارگر به خوبی می‌دانستند که اگر هویت یکپارچه‌ی جهان اسلام شکل بگیرد، راه بر سیطره‌ی سیاسی و اقتصادی آنان بسته خواهد شد. پس در تلاشی همه‌سویه و بلندمدت، به اختلافات در میان مسلمانان دامن زدند و زیر چتر این سیاست خبیثانه، از غفلت توده‌های مردم و سست عنصری زمامداران سیاسی و فرهنگی، بهره‌برداری کردند و کار خود را در تسلط بر کشورهای اسلامی پیش بردند.^۴

● عقیم ماندن نقشه‌های شوم دشمنان

اگر میان ملت‌های مسلمان و میان فرقه‌های اسلامی و اقوام مسلمان با یکدیگر، محبت و حسن ظن و همدلی، جای بدگمانی و بدبینی را که خواسته‌ی دشمنان است بگیرد، بخش اعظم توطئه و

۱. در دیدار قشرهای مختلف مردم در روز ولادت پیامبر اکرم ﷺ و امام صادق (علیه السلام) ۱۴/۶/۱۳۷۲
 ۲. پیام به کنگره‌ی عظیم حج. ۱۳۷۶/۱/۲۱
 ۳. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم. ۱۳۶۸/۷/۵
 ۴. پیام به کنگره عظیم حج. ۱۳۸۵/۱۰/۸

تدبیر بدخواهان را خنثی خواهد کرد و نقشه‌های شوم آنان را برای سیطره‌ی روزافزون بر امت اسلامی عقیم خواهد ساخت.^۱

● بریدن دست قدرت‌های مستکبر

باید به وحدت جهانی اسلام توجه بیشتری شود؛ آن حصن و حصار مستحکمی که اگر تشکیل بشود، هیچ قدرتی نمی‌تواند به حریم کشورها و ملت‌های اسلامی دست درازی کند.^۲

● بازیابی عزت اسلام و مسلمین در دنیا

اگر ما با هم باشیم، کشورهای اسلامی، ملت‌های مسلمان - سنی و شیعه و فرقی مختلف تسنن و تشیع - با یکدیگر دل‌های‌شان صاف باشد، نسبت به یکدیگر سوءظن نداشته باشند، سوءنیت نداشته باشند، به یکدیگر اهانت نکنند، ببینید در دنیا چه اتفاقی خواهد افتاد؛ چه عزتی برای اسلام درست خواهد شد! وحدت؛ وحدت.^۳

۵. موانع وحدت

● تاریخ، جهالت و نقشه دشمن

متأسفانه زمینه‌ها (ی این تفرقه و اختلاف) هم فراهم شده است؛ مقادیرش مربوط به تاریخ است، مقداری هم مربوط به جهالت‌های ما در همین دوران خود ماست. حالا غیر از اختلاف اقوام مختلف و ملت‌های مختلف، اختلاف مذاهب؛ شیعه و سنی - که اگر مسأله‌ی شیعه و سنی نبود، می‌رفتند سراغ مذاهب درون هر یک از این دو فرقه؛ بین آن فرقی خاص و نحله‌های خاص تسنن یا تشیع و آن‌ها را آتش افروزی می‌کردند.^۴

۱. بیانات در دیدار کارگزاران حج. ۱۳۷۳/۱/۳۱

۲. بیانات در دیدار جمعی از آزادگان و اقشار مختلف مردم. ۱۳۶۹/۷/۱۱

۳. در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی. ۱۳۹۳/۱۰/۱۹

۴. بیانات در دیدار با کارگزاران حج ۲۳۱۳۸۶ / ۸

● کج فهمی و تعصبات

علما و زیدگان، تلاش‌شان این بوده است که نگذارند سطوح غیرعلمی کارشان به درگیری برسد؛ لیکن از یک دوره‌ای به این طرف، یک عامل دیگری هم وارد ماجرا شد و آن «استعمار» بود. نمی‌خواهیم بگوییم اختلاف شیعه و سنی همیشه مربوط به استعمار بوده. نه، احساسات خودشان هم دخیل بوده، بعضی از جهالت‌ها، بعضی از تعصب‌ها، بعضی از احساسات، بعضی از کج‌فهمی‌ها دخالت داشته، لیکن وقتی استعمار وارد شد، از این سلاح حداکثر استفاده را کرد.^۱

چیزهایی مانع از اتحاد می‌شود. عمده‌ی آن‌ها بعضاً کج‌فهمی‌ها و بی‌اطلاعی‌هاست؛ از حال هم خبر نداریم؛ درباره‌ی هم توهمات می‌کنیم؛ درباره‌ی عقاید هم، درباره‌ی تفکرات یکدیگر دچار اشتباه می‌شویم؛ شیعه درباره‌ی سنی، سنی درباره‌ی شیعه؛ فلان ملت مسلمان درباره‌ی آن ملت دیگر، درباره‌ی همسایه‌اش؛ سوءتفاهم‌ها، که دشمنان هم بشدت بر این سوءتفاهم‌ها دامن می‌زنند. افرادی هم متأسفانه بر اثر همین سوءفهم، سوءتحلیل، ندیدن نقشه‌ی کلی دشمن، بازیچه‌ی این بازی دشمن قرار می‌گیرند و دشمن از آن‌ها استفاده می‌کند. گاهی یک انگیزه‌ی خیلی کوچک، انسانی را وادار می‌کند حرفی بزند، موضعی بگیرد، کاری بکند که دشمن در نقشه‌ی کلی خود از آن حرف استفاده می‌کند و شکاف را بین برادران زیاد می‌کند.^۲

۱. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هم‌اندیشی علمای اهل تسنن و تشیع. ۱۳۸۵/۱۰/۲۵

۲. بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۶/۱/۱۷

۶. عوامل تفرقه‌ساز

● عمومی کردن اختلافات علمی

این اختلافات وقتی به سطوح پایین - مردم عامی - می‌رسد، به جاهای تند و خطرناکی می‌رسد، دست به گریبان می‌شوند. علما می‌نشینند با هم حرف می‌زنند و بحث می‌کنند، لیکن وقتی نوبت به کسانی رسید که سلاح علمی ندارند، از سلاح احساسات و مشتش و سلاح مادی استفاده می‌کنند که این خطرناک است.^۱

● سخن گفتن از تفرقه توسط نخبگان جهان اسلام

من توصیه می‌کنم، اصرار می‌کنم به علمای اعلام، به روشنفکران دنیای اسلام، به سیاستمداران دنیای اسلام، این قدر دم از تفرقه نزنند. یک عده‌ای در دنیا دارند پول خرج می‌کنند برای اسلام‌هراسی، برای اینکه چهره‌ی اسلام را در دنیا خراب کنند، [آن وقت] ما هم در درون خودمان سعی کنیم چهره‌ی یکدیگر را خراب کنیم، تخریب کنیم، مردم را از یکدیگر بترسانیم! این خلاف حکمت است، خلاف سیاست است.^۲

● دامن زدن به اختلافات

آن‌هایی که می‌خواهند بین اهل سنت و اهل تشیع فاصله ایجاد کنند، نه سنی هستند و نه شیعه، آن‌ها اصلاً به اسلام کاری ندارد و الا کسی که به اسلام اعتقاد داشته باشد در زمانی که ما باید با وحدت مسلمین پیروز بشویم، به اختلافات و مسائل اختلافی دامن نمی‌زند.^۳

● عوامل مراکز جاسوسی و اطلاعاتی کشورهای مستکبر

امروز، هم در بین اهل سنت، هم در بین شیعه، دست‌هایی

۱. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هم‌اندیشی علمای اهل تسنن و تشیع. ۱۳۸۵/۱۰/۲۵.
 ۲. در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی. ۱۳۹۳/۱۰/۱۹.
 ۳. صحیفه نور، جلد ۱۴ صفحه ۲۴۷. ۱۳۶۰/۳/۹.

در کار است برای این که این‌ها را از هم جدا کند؛ همه‌ی این دست‌ها هم اگر جستجو کردید، می‌رسد به مراکز جاسوسی و اطلاعاتی دشمنان اسلام؛ نه دشمنان ایران، نه دشمنان شیعه فقط؛ دشمنان اسلام. آن تشییعی که ارتباط به ام‌آی‌شش انگلیس داشته باشد، آن تستنی که مزدور سی‌آی‌ای آمریکا باشد، نه آن شیعه است، نه آن سنی است؛ هر دو ضدّ اسلامند. ما ۳۵ سال است در جمهوری اسلامی این فریاد را داریم می‌زنیم؛ فقط هم نمی‌گوییم، عمل می‌کنیم. کمکی که جمهوری اسلامی به برادران خود در دنیای اسلام تا امروز کرده است، اغلب کمکی بوده است که به برادران اهل سنت کرده است. ما در کنار فلسطینی‌ها ایستادیم، در کنار مردم مؤمن کشورهای منطقه ایستادیم،^۱

امروز هر حرکت تفرقه‌انگیز در دنیای اسلام، گناهی تاریخی است. آنان که عنودانه گروه‌های عظیمی از مسلمین را به بهانه‌های واهی تکفیر می‌کنند؛ آنان که با گمان‌های باطل، به مقدسات فرقه‌هایی از مسلمین اهانت می‌کنند؛ آنان که به جوان‌های از جان گذشته‌ی لبنان که مایه‌ی سربلندی امت اسلامی شدند، از پشت خنجر می‌زنند؛ آنان که برای خوشآمد آمریکا و صهیونیست‌ها از خطر موهوم‌ی بنام هلال شیعی سخن می‌گویند؛ آنان که برای شکست دولت مسلمان و مردمی در عراق ناامنی و برادر کشی را دامن می‌زنند؛ آنان که دولت حماس را که محبوب و منتخب ملت فلسطین است از هرسو زیر فشار قرار می‌دهند. چه بدانند و چه ندانند مجرمانی به شمار می‌روند که تاریخ اسلام و نسل‌های آینده از آنان با نفرت یاد خواهند کرد و آنان را مزدوران دشمن غدار خواهد دانست.^۲

۱. در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی. ۱۳۹۳/۱۰/۱۹.

۲. پیام به کنگره عظیم حج. ۱۳۸۵/۱۰/۸.

۷. آثار تفرقه

● به حاشیه رفتن مسائل اصلی (مسأله فلسطین)

همه‌ی تلاش‌های دشمن متوجه این می‌شود که امت اسلامی را از یاد فلسطین غافل کند. چه جور؟ با ایجاد اختلافات، با جنگ‌های داخلی، با ترویج افراط‌گری انحرافی به نام اسلام و به نام دین و شریعت. عده‌ای عامه‌ی مسلمانان را، اکثریت مسلمانان را تکفیر کنند. وجود این جریان‌های تکفیری که در دنیای اسلام به وجود آمدند، برای استکبار، برای دشمنان جهان اسلام یک مزده است. چه کسی می‌تواند شک کند که وجود این جریان‌ها و پشتیبانی این جریان‌ها و تمویل این جریان‌ها و دادن سلاح به اینها کار استکبار است و کار دستگاه‌های امنیتی خبیث دولت‌های استکباری است؟^۱

● ضعف و ذلت مسلمانان

امروز شعار ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ از همیشه جدی‌تر است. امروز این ضعف و ذلتی که مسلمانان کشورهایی در دنیا دچار آن شده‌اند، ناشی از ذلتی ناشی از همین تفرق و اختلاف است. اگر مسلمانان متحد بودند، فلسطین این‌طور نمی‌شد. بوسنی آن‌طور نمی‌شد. کشمیر آن‌طور نمی‌شد. تاجیکستان این‌طور نمی‌شد. مسلمانان اروپا، آن‌طور در محنت زندگی نمی‌کردند. مسلمانان در آمریکا، آن‌طور مورد زور گویی قرار نمی‌گرفتند. علت این است که ما با هم اختلاف داریم.^۲

● تجزیه و تضعیف کشورهای اسلامی

نقشه‌های خائنانه برای اختلاف‌افکنی میان مسلمانان و ایجاد

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی.. ۱۳۹۲/۱۰/۲۹

۲. بیانات در دیدار کارگزاران نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی.. ۱۳۷۲/۶/۱۴

سوء ظن میان کشورهای پیاخاسته با جمهوری اسلامی ایران، مسأله‌ی فلسطین و کوشش برای منزوی کردن مبارزان و خاموش کردن جهاد فلسطینی، تبلیغات اسلام ستیزانه‌ی دولت‌های غربی و حمایت آنان از اهانت کنندگان به مقام قدسی پیامبر اعظم ﷺ، زمینه‌سازی برای جنگ‌های داخلی و تجزیه‌ی برخی از کشورهای مسلمان، ترساندن دولت‌ها و ملت‌های انقلابی از معارضه با سلطه خواهان غربی و ترویج این توهم که آینده‌ی آنان در گرو تسلیم در برابر آن متجاوزان است.^۱

۸. راهکارهای تحقق وحدت

● محبت و ارتباط طرفینی

ما به همه می‌گوییم که احترام یکدیگر را حفظ بکنند و به عقاید و مقدسات هم اهانت نکنند. اگر کسی به بهانه‌ی عقیده‌ای بخواهد به مقدسات دیگران اهانت بکند، از نظر ما به هیچ وجه قابل دفاع نیست. ما به همه می‌گوییم که احترام یکدیگر را حفظ کنند و به عقاید و مقدسات هم اهانت نکنند. محبت طرفینی است. بایستی همه با هم کمک کنند تا محبت بوجود بیاید و دشمن نتواند سوءاستفاده کند. دشمنی که نه با شیعه رابطه‌ی خوبی دارد و نه با سنی، بلکه با اصل اسلام مخالف است و نسبت به آن کینه می‌ورزد.^۲

● شرکت در نماز جماعت یکدیگر

این قدر ما روایت در ثواب شرکت در نماز جماعت اهل سنت در زمان ائمه علیهم‌السلام داریم که روایت دارد که در مسجد الحرام پشت سر اینها نماز بخوانید، مثل این که پشت سر پیغمبر نماز خوانده‌اید. این نمایش وحدت

۱. پیام به کنگره عظیم حج. ۱۳۹۱/۸/۴

۲. در دیدار اقشار مختلف مردم و مسئولان و جمعی از شیعیان استان سرحد پاکستان. ۱۳۶۸/۷/۱۹

است. عملاً وحدت را نشان دهید. روی همین فکر بود که امام بزرگوار ما (که رضوان خدا بر او باد) - آن مرد بیدار، آگاه - به همه‌ی ماها، همه‌ی حاجی‌های ایرانی، توصیه کرد که در نماز جماعت‌ها در مسجدالحرام، در مسجدالنبی شرکت کنید؛ در این اجتماعات حضور داشته باشید، که یکی از مصادیقش این است.^۱

● وحدت با محوریت پیامبر ﷺ

عزیزان من! مسلمانان دنیا زیر نام نبی اکرم ﷺ راحت‌تر و سهل‌تر از همه چیز، می‌توانند متحد شوند. این خصوصیت آن بزرگوار است، من بارها عرض کرده‌ام: «آن بزرگوار، مجمع و ملتقای عواطف مسلمانان است. مسلمان، به پیغمبر خود عشق می‌ورزد» خدایا تو شاهدی که دل‌های ما مالا مال از محبت پیغمبر است. از این محبت باید استفاده کرد. این محبت راهگشاست.^۲

موضوع این اجلاس که محبت اهل بیت (علیهم‌السلام) است، موضوع بسیار مهمی است. حبّ اهل بیت مخصوص یک گروه خاصی در اسلام نیست؛ همه‌ی مسلمین، اهل بیت پیغمبر را دوست می‌دارند؛ همه‌ی مسلمین نسبت به اهل بیت پیغمبر ارادت دارند. یک عده‌ی خیلی معدود و قلیلی به‌عنوان نواصب در تاریخ بودند که آن‌ها هم به احتمالی انگیزه‌هایشان انگیزه‌های سیاسی بود، نه به معنای واقعی انگیزه‌ی دینی؛ لکن قاطبه‌ی مسلمین، از صدرِ اوّل تا امروز محبّ اهل بیت محسوب می‌شوند. خوب، همین یک جمله برای ما یک درس است؛ آن درس این است که پس به‌وسیله‌ی محبت اهل بیت، می‌شود در میان مسلمین اجماع ایجاد کرد؛ می‌شود این را یک محوری قرار داد برای اتحاد و اتفاق مسلمین. همچنان که وجود مبارک پیغمبر اسلام و وسیله و محور وحدت بین مسلمین است و همچنان که

۱. بیانات در دیدار کارگزاران حج. ۱۳۸۸/۸/۴

۲. بیانات در دیدار کارگزاران نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۷۲/۶/۱۴

قرآن و کعبه‌ی شریف محور اتحاد مسلمین است، محبت اهل بیت هم می‌تواند محوری باشد برای اتحاد مسلمین و دل‌ها را به هم نزدیک کند.

● وحدت با محوریت اهل بیت علیهم‌السلام

در صدر فعالیت‌های مرحوم آیت الله بروجردی رحمته‌الله برای تقریب - آن‌طور که من شنیدم و تا حدودی اطلاع دارم - توجه به «حدیث ثقلین» بود که بین مذاهب مختلف اسلامی مورد اتفاق است و متواتراً آن را نقل کرده‌اند. به همان شکلی که شیعه آن را نقل کرده، کتب برادران اهل سنت هم پُر است؛ اگرچه به شکل دیگری هم نقل کرده‌اند. به هر حال، مسأله‌ی اهل بیت و نظیر آن را که مورد قبول همه‌ی مسلمین است و همه‌ی مسلمین به آنان ارادت دارند و آنان را دوست می‌دارند و هر کدام به نحوی به آنان عقیده‌ی دینی دارند، محور قرار بدهند. در خود اسلام می‌شود مواردی را از متون اسلامی پیدا کرد که پایه‌های تقریب باشد.^۱

● وحدت با محوریت قرآن

دشمنان اسلام و دشمنان قرآن سعی کرده‌اند بین ملت‌های مسلمان فاصله بیندازند، آن‌ها را از هم جدا کنند، گاهی حتی آن‌ها را روبه روی هم قرار بدهند و دشمن هم وانمود کنند. این ناشی است از غفلت از قرآن. وقتی ملت‌های مسلمان، همه این کتاب آسمانی، این پیام آسمانی، این هدیه‌ی عظیم الهی را قبول دارند، چه چیزی بهتر از این وسیله‌ی اجتماع و اتحاد؟ همه بنشینیم سر این سفره‌ی معنوی؛ همه استفاده کنیم از این مایه‌ی عزت و قدرت اسلامی و الهی.^۲

● تمرکز بر اشتراکات

دشمنان غربی شمشیر را بر ضد مسلمانان از رو بسته‌اند. بنابراین امت

۱. بیانات در دیدار اعضای شورای عالی مجمع تقریب مذاهب اسلامی. ۱۳۷۰/۷/۱.

۲. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در مسابقات قرآن. ۱۳۹۰/۴/۱۴.

اسلامی باید عوامل اقتدار و توانایی درونی خود را تقویت کنند که یکی از مهم‌ترین این عوامل، اتحاد و یکپارچگی و تمرکز بر نقاط اشتراک است.^۱

● فراموش کردن اختلافات گذشته

سال‌ها پیش از انقلاب که با بعضی از برادران اهل سنت صحبت می‌کردم، به آن‌ها می‌گفتم که اگر ما بخواهیم وحدت اسلامی تحقق پیدا کند، باید خودمان را از گذشته جدا و قیچی کنیم... اگر به گذشته برگردیم، دعواست. این قدر بحث و تکذیب و تغلیط و درگیری و خونریزی و این طور چیزها اتفاق افتاده که اگر نگاهی به گذشته بکنیم، باز دعوا خواهد شد.^۲

● استفاده از ظرفیت اربعین

امروز هم در دنیای پیچیده‌ی پُرتبلیغات و پُرهیاهویی که بر بشریت حاکم است، این حرکت اربعین، یک فریاد رسا و یک رسانه‌ی بی‌همتا است. چنین چیزی وجود ندارد دیگر در دنیا؛ این که میلیون‌ها انسان راه می‌افتند، نه فقط از یک شهر یا یک کشور [بلکه] از کشورهای مختلف، و نه فقط از یک فرقه‌ی اسلامی [بلکه] فرقی مختلف اسلامی و حتی بعضی ادیان غیر اسلامی. این وحدت حسینی [است]. شما بدرستی گفتید: «الحسین یجمعنا»، حقیقتاً این جور است؛ حسین اجتماع عظیمی را درست می‌کند. این دل‌ها با هزاران گام در راه است، همه حرکت می‌کنند، همه راه می‌افتند به سمت آن معدن و سرچشمه‌ی معنویت و آزادگی، و این را به رخ دنیای مادی امروز می‌کشند. و این ان‌شاءالله روزبه‌روز بایستی حرکت بیشتری بکند و گسترش بیشتری پیدا کند و البته عمق بیشتری هم پیدا کند. خوشبختانه امروز کارهایی که ما داریم و مجالس عزاداری ما برای

۱. دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم با رهبر انقلاب. ۱۳۹۲/۳/۱۸.

۲. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون حوزه‌های علمیه اهل سنت. ۱۳۶۸/۱۰/۵.

امام حسین (علیه السلام) از لحاظ معنویت، از لحاظ گسترش فکر و پراکندن معارف اسلامی، عمق بیشتری دارد از پنجاه سال قبل مثلاً یا چهل سال قبل. قضیه‌ی اربعین هم همین جور است؛ روزبه‌روز ان‌شاءالله بایستی عمق بیشتری پیدا کند. اصحاب حکمت و علم بایستی در این زمینه‌ها فکر کنند، کار کنند و ان‌شاءالله تلاش کنند.^۱

● پرهیز از تبدیل تفاوت‌ها به تضاد

تفرقه و ستیزه‌جویی میان بخش‌های امت مسلمان، بیماری خطرناکی است که باید با همه‌ی توان به درمان آن پرداخت. دشمنان ما از دیرباز در این عرصه نیز به تلاش گسترده و بی‌وقفه دست زده‌اند و امروزه که بیداری اسلامی، آنان را وحشت‌زده کرده است، تلاش خود را شدت بخشیده‌اند. همه سخن دلسوزان آن است که تفاوت‌ها نباید به تضاد تبدیل شود و چندگونگی نباید به ستیزه‌گری بینجامد.^۲

● حرمت اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی

به آن شیعه‌ای که از روی نادانی و غفلت، یا گاهی از روی غرض (این را هم سراغ داریم و افرادی را هم از بین شیعیان می‌شناسیم که فقط مسأله‌شان مسأله‌ی نادانی نیست، بلکه مأموریت دارند برای این که ایجاد اختلاف کنند) به مقدسات اهل سنت اهانت می‌کند، عرض می‌کنم: رفتار هر دو گروه حرام شرعی است و خلاف قانونی است.^۳

● احترام به عقاید و ارزش‌های خود و طرف مقابل

هر کس دارای هر مذهبی است، به عقاید و ارزش‌های خود احترام می‌گذارد و این حق اوست. اما این احترام گذاشتن نباید با اهانت به

۱. بیانات در مراسم دانش آموزی دانشجویان دانشگاه امام حسین (علیه السلام). ۱۳۹۸/۷/۲۱

۲. پیام به کنگره عظیم حج. ۱۳۸۶/۹/۲۷

۳. بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج. ۱۳۸۸/۲/۲۲

ارزش‌های جمعیت دیگری همراه شود.^۱

● استفاده از ظرفیت حج

امروز از جمله‌ی این موضوعات مهم و دارای اولویت، مسأله‌ی اتحاد مسلمانان و گشودن گره‌های فاصله‌افکن میان بخش‌های امت اسلامی است. حج، مظهر وحدت و یکپارچگی و کانون برادری و همیاری است. در حج باید همگان درس تمرکز بر مشترکات و رفع اختلافات را فرا بگیرند. دست‌های پلید سیاست‌های استعماری از دیرباز تفرقه‌افکنی را برای تأمین مقاصد شوم خود در دستور کار داشته‌اند، ولی امروز که به برکت بیداری اسلامی، ملت‌های مسلمان دشمنی جبهه‌ی استکبار و صهیونیسم را بدرستی شناخته و در برابر آن موضع گرفته‌اند، سیاست تفرقه‌افکنی میان مسلمانان شدت بیشتری یافته است.^۲

۹. وظایف

● وظایف نخبگان

تکلیف عمده هم در این مورد بر دوش نخبگان است؛ چه نخبگان سیاسی، چه نخبگان علمی و چه نخبگان دینی. علمای دنیای اسلام مردم را از تشدید اختلافات فرقه‌ای و مذهبی برحذر بدارند. دانشمندان دانشگاهی، دانشجویان را توجیه کنند و به آن‌ها تفهیم کنند که امروز مهم‌ترین مسأله در دنیای اسلام وحدت است.^۳

پرهیز از تشدید
اختلافات مذهبی
و توجیه وحدت
به عنوان مهم‌ترین
مسأله دنیای اسلام
برای مردم

۱. بیانات در دیدار مردم زاهدان. ۱۳۸۱/۱۲/۲

۲. پیام به حجاج بیت‌الله‌الحرام. ۱۳۹۳/۷/۸

۳. بیانات در دیدار مسئولان نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی. ۱۳۹۲/۱۰/۲۹

اینجاست که مسأله‌ی اتحاد و وحدت اسلام و تفاهم اسلامی معنا پیدا می‌کند. ببینید این قضیه چقدر مهم است! ببینید این مسأله برای فردای دنیای اسلام، چقدر حائز اهمیت است! این قضیه‌ای نیست که به آسانی بشود از آن گذشت. همه باید خود را مخاطب این کلام حساب کنند. من به همه می‌گویم؛ هم به اهل سنت، هم به شیعه، هم به کتاب‌نویسان، هم به شعرا، هم به مطبوعه‌چی‌ها، هم به کسانی که در بین مردم پایگاهی دارند، حرفی می‌زنند و مستمع‌ی دارند. همه باید این حقیقت را بفهمند و دشمن را بشناسند. مواظب باشید که دشمن در سنگر خودی جا نگیرد. مواظب باشید که شما به جای تهاجم به دشمن، به خودی حمله نکنید. عالم به زمان باشید؛ یعنی دشمن و دوست و عرصه‌ی مبارزه را بشناسید. این‌ها خیلی مهم است.^۱

شناخت دوست
از دشمن و عرصه
مبارزه؛ وظیفه
همگانی مسلمانان

علمای شیعه و سنی با هم جلسه بگذارند، تفاهم کنند، با هم حرف بزنند. ما کارهای مشترکی داریم... هر کسی اگر می‌خواهد مذهب خودش، کار خودش را حفظ کند، داشته باشد؛ اگر می‌خواهند بحث مذهبی بکنند، هیچ اشکالی ندارد - من بحث مذهبی را هم قبول دارم - اگر دوست دارند بحث علمی مذهبی بین علما و بین صاحبان فن بکنند، بنشینند این کار را بکنند؛ منتها نه در منظر و مرئای مردم، بلکه در جلسات علمی بنشینند با هم بحث کنند؛ او استدلالش را بگوید، آن استدلالش را بگوید؛ یا یکی قانع می‌شود، یا قانع نمی‌شود؛ اینها اشکال ندارد؛ لیکن علیرغم همه‌ی

۱. دیدار با میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی در میلاد پیامبر اکرم ﷺ و امام صادق (علیه السلام). ۱۳۷۶/۵/۱

اینها، یک امور مشترک وجود دارد؛ یک دردهای مشترک هست که درمان‌های مشترک دارد. عالم شیعه در بین مردم خود، عالم سنی در بین مردم خود نفوذ دارند؛ از این نفوذ استفاده کنند، این مشکلات مشترک را برطرف کنند.^۱

● وظایف همگانی

یکی از دستورات قرآن این است که آحاد امت اسلامی با یکدیگر متحد باشند؛ دست در دست یکدیگر بگذارند: «واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا». این خطاب به کیست؟ خطاب به ما است، خطاب به ملت ایران است، خطاب به ملت‌های مسلمان کشورهای اسلامی است، خطاب به همه‌ی مؤمنین به اسلام در سراسر دنیا است. ما به این عمل می‌کنیم؟ نقطه‌ی مقابل این آموزش قرآنی، آموزش استعماری است: اختلاف میان مسلمانان. یک عده، یک عده‌ی دیگر را تکفیر کنند، لعن کنند، خود را از آن‌ها بری بدانند. این چیزی است که امروز استعمار می‌خواهد؛ برای اینکه ما با هم نباشیم.^۲

دستور قرآن به
ضرورت وحدت؛
رسالت الهی
مسلمین

۲۶

نکته دوم، مسأله اتحاد است. اتحاد را تبلیغ کنید. البته نمی‌گوییم الان اتحاد تحقق پیدا کند. طبیعی است که از حرف و عقیده و اعتقاد تا عمل فاصله ژرفی است؛ لیکن امروز اعتقاداً ترویج تفرق و تشتت می‌شود که نمونه‌هایش را می‌بینید. بایستی با این مبارزه و مقابله

مقابله با ترویج
تفرق و تشتت

۱. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه. ۱۳۹۰/۷/۲۰

۲. بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم. ۱۳۹۲/۳/۱۸

کرد. بایستی تفهیم کرد که وحدت بین مسلمین، به صد دلیل واجب، و به صد دلیل ممکن است. بایستی دنبال کرد که این نکته در تبلیغات زبان‌دان‌ها و مبلغان و گویندگان و حتی حجاج معمولی که ممکن است رفیقی از یک کشور پیدا کنند و با او دو کلمه حرف بزنند، رعایت شود.^۱

امروز از جمله‌ی این موضوعات مهم و دارای اولویت، مسأله‌ی اتحاد مسلمانان و گشودن گره‌های فاصله‌افکن میان بخش‌های امت اسلامی است. حج، مظهر وحدت و یکپارچگی و کانون برادری و همیاری است. در حج باید همگان درس تمرکز بر مشترکات و رفع اختلافات را فرا بگیرند. دست‌های پلید سیاست‌های استعماری از دیرباز تفرقه‌افکنی را برای تأمین مقاصد شوم خود در دستور کار داشته‌اند، ولی امروز که به برکت بیداری اسلامی، ملت‌های مسلمان دشمنی‌جبهه‌ی استکبار و صهیونیسم را بدرستی شناخته و در برابر آن موضع گرفته‌اند، سیاست تفرقه‌افکنی میان مسلمانان شدت بیشتری یافته است.^۲

تمرکز بر
مشترکات
و رفع اختلافات

علمای شیعه و سنی با هم جلسه بگذارند، تفاهم کنند، با هم حرف بزنند. ما کارهای مشترکی داریم... هر کسی اگر می‌خواهد مذهب خودش، کار خودش را حفظ کند، داشته باشد؛ اگر می‌خواهند بحث مذهبی

طرح مشکلات
اساسی و مشترک
در بین مردم

۱. بیانات در دیدار کارگزاران حج. ۱۳۷۶/۱۲/۱۳

۲. پیام به حجاج بیت‌الله‌الحرام. ۱۳۹۳/۷/۸

بکنند، هیچ اشکالی ندارد- من بحث مذهبی را هم قبول دارم- اگر دوست دارند، بحث علمی مذهبی بین علماء و بین صاحبان فن بکنند، بنشینند با هم بحث کنند؛ او استدلالش را بگوید، آن استدلالش را بگوید؛ یا یکی قانع می شود، یا قانع نمی شود؛ اینها اشکال ندارد؛ لیکن علیرغم همه ی اینها، یک امور مشترکی وجود دارد؛ یک دردهای مشترکی هست که در مان های مشترکی دارد. عالم شیعه در بین مردم خود، عالم سنی در بین مردم خود نفوذ دارند؛ از این نفوذ استفاده کنند، این مشکلات مشترک را بر طرف کنند.^۱

ما در کنار فلسطینی ها ایستادیم، در کنار مردم مؤمن کشورهای منطقه ایستادیم، چون می دانستیم مسئله ی وحدت، امروز در رأس مسائل اسلامی است. من توصیه می کنم، اصرار می کنم به علمای اعلام، به روشنفکران دنیای اسلام، به سیاستمداران دنیای اسلام، این قدر دم از تفرقه نزنند. یک عده ای در دنیا دارند پول خرج می کنند برای اسلام هراسی، برای این که چهره ی اسلام را در دنیا خراب کنند، [آن وقت] ما هم در درون خودمان سعی کنیم چهره ی یکدیگر را خراب کنیم، تخریب کنیم، مردم را از یکدیگر بترسانیم! این خلاف حکمت است، خلاف سیاست است.^۲

سخن نگفتن
از تفرقه
توسط نخبگان
جهان اسلام

۱. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه. ۱۳۹۰/۷/۲۰

۲. در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی. ۱۳۹۳/۱۰/۱۹